

Sosyal Bilgiler Dersinde Bağlam Temelli Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Finansal Okuryazarlık Becerilerine ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi¹

*The Effect of Context Based Learning Approach on Students' Academic Achievement,
Financial Literacy Skills and Retention of Learning in Social Studies*

İrfan ARIKAN

Harran University, Department of
Turkish and Social Studies Education
Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Şanlıurfa, Türkiye

irfanarikan@harran.edu.tr

ORCID 0000-0002-1546-4786

Zafer ÇAKMAK

Fırat University, Department of Turkish
and Social Studies Education,
Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Elazığ, Türkiye

zcakmak@firat.edu.tr

ORCID 0000-0002-0612-814X

Article Information/Makale Bilgisi

Cite as/Atıf: Arıkan, İ. and Çakmak, Z. (2023). The effect of context based learning approach on students' academic achievement, financial literacy and retention of learning in social studies. *Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute*, 59, 153 – 183.

Arıkan, İ. and Çakmak, Z. (2023). Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 59, 153 – 183.

¹ Bu çalışma Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK danışmanlığında 2021 tarihinde tamamladığımız "Sosyal Bilgiler Dersinde Bağlam Temelli Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Finansal Okuryazarlık Becerilerine ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi" başlıklı doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır.

* This article is extracted from my doctorate dissertation entitled "The Effect of Context Based Learning Approach on Student' Academic Achievement, Financial Literacy Skills and Retention of Learning in Social Studies", supervised by Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK (Ph.D. Dissertation, Fırat University, Elazığ/Turkey, 2021).

Article Types / Makale Türü: Research Article/Araştırma Makalesi

Received/Geliş Tarihi: 14 October/14 Ekim 2022

Accepted/Kabul Tarihi: 02 February/02 Şubat 2023

Published/Yayın Tarihi: 31 March/31 Mart 2023

Pub Date Season/Yayın Sezonu: March/Mart

Issue/Sayı: 59 **Pages/Sayfa:** 153 - 183

Plagiarism/İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software./ Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Ethical Statement/Etik Beyan: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited/ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (İrfan ARIKAN- Zafer ÇAKMAK).

Grant Support/Finansman: The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı ve Lisans/Copyright & License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır./ Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Sosyal Bilgiler Dersinde Bağlam Temelli Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Finansal Okuryazarlık Becerilerine ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi

Öz

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerisine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini incelemektir. Araştırma örneklemini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ili Haliliye ilçesine bağlı bir köy okulunda 6.sınıfa devam eden 53 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS 22 programında analiz edilmiştir. Nitel veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Bağlam temelli öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki puan artışının, herhangi bir müdahalenin uygulanmadığı kontrol grubundaki puan artışına göre anlamlı derecede fazla olduğu görülmüştür. Deney grubunun son-test ve kalıcılık test puanları arasında istatistiki olarak fark bulunmazken; kontrol grubunun son-test ve kalıcılık testi puanları arasında son-test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney ve kontrol grubunun finansal okuryazarlık davranış ölçeği ön-test ve son-test puanları karşılaştırıldığında harcama ve bütçe alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaz iken; tasarruf alt boyutunda deney grubu lehine istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Nitel verilerin de nicel verileri desteklediği görülmektedir. Görüşmeye katılan öğrenciler bağlam temelli öğrenme yaklaşımına yönelik olumlu görüş beyan etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler:

Sosyal bilgiler, bağlam temelli öğrenme yaklaşımı, finansal okuryazarlık, akademik başarı, öğrenmenin kalıcılığı

The Effect of Context Based Learning Approach on Students' Academic Achievement, Financial Literacy Skills and Retention of Learning in Social Studies

Abstract

The aim of this study is to investigate the effect of context-based learning approach on students' academic achievement, financial literacy skills and retention of learning in social studies course. The sample of research consists 6th grade students. Explanatory sequential design, one of the mixed method designs, was used in the study. It was observed that the score increase in the experimental group was significantly higher than the score increase in the control group in which no intervention was applied. While there was no statistical difference between the posttest and retention test scores of the experimental group; There was a significant difference in favor of the post-test in the control group. When the financial literacy behavior scale pre-test and post-test scores of the groups were compared, a statistically significant difference was found in favor of the experimental group in the savings sub-dimension. Qualitative data also seem to support quantitative data. The students who participated in the interview expressed a positive opinion about the context-based learning approach.

Keywords:

Social Studies, context-based learning approach, financial literacy, academic achievement, retention of learning

Giriş

Değişen eğitim anlayışına bağlı olarak öğretim programları yeniden yapılandırılmıştır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTK], 2006). Bu doğrultuda öğretim süreçlerinde önemli değişiklikler yaşanmıştır. Geleneksel öğretim strateji, yöntem ve tekniklerin yanında, beyin tabanlı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, araştırma ve sorgulamaya dayalı öğrenme ve probleme dayalı öğrenme gibi eğitimde yeni yaklaşımlar uygulanmaya başlamıştır (Demirel, 2005). Söz konusu yeni yaklaşımlardan biri de bağlam temelli öğrenme yaklaşımıdır.

Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının temellerini ABD'li John Dewey ve Rus psikolog Vygotsky atmıştır (Rose, 2012). Bağlam temelli öğrenme yaklaşımı öğrencilere konu ve gerçek yaşam durumları arasında bağlantı kurma fırsatı sağlayan bir yaklaşımdır (Elmas, 2012). Bağlama dayalı yaklaşım, derslerin içeriğini daha ilgi çekici ve daha eğlenceli bir hale getirerek öğrencilerin konuyu anlamasını kolaylaştırmaktadır (Acar ve Yaman, 2011). Bu yaklaşım çoğunlukla sınıfta öğretimi güçlendiren; öğrencilerin bilgi, beceri ve motivasyonlarını arttıran; anlamlı öğrenmeyi destekleyen ve bilgi aktarımını gerçekleştiren bir stratejidir (Elmas, 2012).

Bu yaklaşım sayesinde öğrenciler, derste öğrendikleri bilgi ve becerileri nasıl ve niçin kullanacaklarını öğrenmektedir (Şensoy ve Gökçe, 2017). Bağlam temelli öğrenme yaklaşımında amaç günlük hayattaki bir olay veya sorundan yola çıkarak, öğrenilen bilgileri ihtiyaç haline getirmek böylece kavram ve ilişkileri bu olay ve sorunların çözümünde araç olarak kullanmayı hedeflemektir (Berns ve Erickson, 2001). Bu yaklaşımda bağlamlar, öğretilen kavramlar için bir başlangıç veya gerekçe olarak verilir. Bağlamlar yalnızca öğrencileri kavramlara yönlendirmek için verilmez aynı zamanda öğrencileri yeni kavramların öğretilmesi için de motive etmektedir. (De Yong, 2008).

Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler bütünüdür. Toplumsal gerçek, insanın yaşamında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha kolay, rahat, mutlu yaşamasını, kendi gizli güçleri doğrultusunda geliştirip gerçekleşmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkilerdir (Sönmez, 2010). Bu ders tarih, coğrafya, ekonomi ve sosyoloji gibi bireyi ve toplumu konu alan disiplinlerden oluşturulmuş disiplinler arası bir derstir. Bu nedenle bu dersin içeriği insan ve insanın faaliyetlerinden oluşmaktadır. Dolayısıyla dersin konusuyla gerçek yaşam arasında bağlam oluşturan bağlam temelli öğrenme yaklaşımının, konusu insan ve insanın faaliyetleri olan sosyal bilgiler dersine uygun bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin yaşama etkin katılımını sağlayacak temel becerilerin kazandırıldığı bir derstir (Öztürk, 2012). Bu becerilerden biri de finansal okuryazarlık becerisidir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTK], 2018). İlk olarak 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu beceriye yer verilse bile 2005 ve 2015 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında söz konusu becerisinin kazandırılmasına yönelik kazanımların ve

içeriklerin mevcut olduğu görülmektedir. Ekonomi konularını içeren “üretim, dağıtım ve tüketim” öğrenme alanı 2005 öğretim programıyla beraber sosyal bilgiler dersinde yer almaya başlamış ve finansal okuryazarlık örtük bir şekilde programda yer almıştır. Dünyada ve Türkiye’de yaşanan ekonomik gelişmeler, bütün dünya da etkili olan 2008 ekonomik kriz, finansal ürün ve hizmetlerin artması gibi amiller finansal okuryazarlığın önemini ortaya koymuştur.

Finansal kararların bireylerin yaşam kaliteleri üzerinde önemli bir etkisi olmaktadır. Yaşamda verdiğimiz önemli kararlardan biri finansal kararlardır. Çünkü bireyler finansla ilgili küçük ya da büyük bazı kararlar vermek durumundadır. Finans ile ilgili verilen doğru kararlar bireyin yaşamını olumlu etkilerken verilen yanlış kararlar da bireyin yaşamını olumsuz etkilemektedir (Gökmen, 2012). Doğal kaynakların sınırlı olması, dünya nüfusun giderek artması, artan israf ve dünya genelinde yaşanan ekonomik krizler, finansal eğitime olan ihtiyacı daha da arttırmaktadır.

Finans konuları yalnızca ekonomistleri ilgilendiren bir mevzu değil çocuk, genç, yaşlı olmak üzere bütün bireyleri ilgilendiren konulardır. Finansal eğitime erken başlamak bilimsel olarak yadsınamaz bir gerçektir (Turan İçke, 2017). Çocuklar ebeveynlerinin bazı ürünler için para verdiklerine tanık olurlar ve kendileri de alışveriş için para harcamak durumunda kalırlar. Parayı hediye olarak algılayan çocuklar, para biriktirir hatta banka hesabı açma girişimde bulunurlar. Aynı zamanda çocuklar gerçekten ihtiyaç duydukları şeyler ile sadece istedikleri şeyler arasında tercih yapmak zorunda kalabilirler (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). Bu nedenle erken yaşta kazanılan finansal bilgi, tutum ve davranışın önemi büyüktür (Gökmen, 2012). Türkiye’de ilkökul ve ortaokul kademesinde finansal okuryazarlık dersi yoktur. Fakat ilkökul ve ortaokul düzeyinde matematik, sosyal bilgiler, hayat bilgisi gibi dersler aracılığıyla öğrencilere finansal okuryazarlıkla ilgili bazı yeterlikler kazandırılmaya çalışılmaktadır (Güvenç, 2015).

Sosyal bilgiler dersi ile finansal okuryazarlık arasında yakın bir ilişki vardır. Zorunlu dersler içerisinde finansal okuryazarlıkla ilgili en fazla öğrenme çıktısına sahip ders sosyal bilgiler dersidir (Güvenç, 2017). Sosyal bilgiler dersi marifetiyle öğrencilere ekonomi ile ilgili birçok beceri kazandırılması hedeflenir. Bu derste doğal kaynakların korunması için sürdürülebilir bir çevre anlayışı öğrencilere kazandırılır (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTK], 2018). Bilgili’ye (2009) göre ekonomi konularının sosyal bilgiler dersinde öğretimi öğrencilerde vatandaşlık bilincinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Literatür incelendiğinde, Adalar (2019) sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlığın kazandırılmasında günlük yaşam durumlarının kullanımının önemine değinmiştir. Akhan (2013) sosyal bilgiler dersinde ekonomi konularının öğretimde öğrencilerin derse olan katılımını artırmak amacıyla ekonomi konularıyla gerçek yaşam arasında bağlantı kurulması gerektiğini ifade etmektedir. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) finansal okuryazarlığın sosyal hayatta deneyimlenmesi gereken bir beceri olduğunu vurgulamıştır (OECD, 2020). Bu minvalde finansal okuryazarlık becerisinin konu ve gerçek yaşam durumları arasında bağlantı kurma fırsatı sağlayan, çağdaş bir öğretim yaklaşımı olan bağlam temelli öğrenme yaklaşımı ile öğretimin etkili olacağı tahmin

edilmektedir. Dersin konusuyla gerçek yaşam arasında bağlam oluşturan bağlam temelli öğrenme yaklaşımının, konusu insan ve insanın faaliyetleri olan sosyal bilgiler dersinde akademik başarıyı ve öğrenmenin kalıcılığını artıracakı düşünölmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, “6.sınıf sosyal bilgiler dersinde üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini” incelemektir. Bu amaçla aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır:

1.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sorular

1-Deney grubunda yer alan öğrencilerin üretim, dağıtım ve tüketim başarı testinden elde etmiş oldukları puan artışı kontrol grubundaki puan artışına göre istatistiki olarak anlamlı mıdır?

2-Deney grubunda yer alan öğrencilerin üretim, dağıtım ve tüketim son-test ve kalıcılık testi puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark var mıdır?

3-Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin üretim, dağıtım ve tüketim son-test ve kalıcılık testi puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark var mıdır?

4-Deney ve kontrol grubunun finansal davranış ölçeğinin alt boyutlarından almış oldukları son-test puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sorular:

1-Bağlam temelli öğrenme yaklaşımı uygulamalarına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

2-Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı ve kalıcılığa etkisine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

3-Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlığa etkisine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?

Yöntem

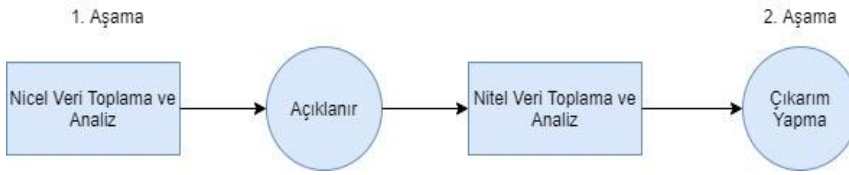
Bu bölümde araştırmanın deseni, örnekleme, veri toplama araçları, araştırma süreci, geçerliliğe ve güvenilirliğe ilişkin önlemler ile verilerin analizine yer verilmiştir.

1.2. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma yöntemi karma araştırma yöntemlerden açıklayıcı ardışık desendir. Bu desen, nicel araştırma ile başlayıp ikinci aşamada nicel sonuçları açıklamak için yürütölen nitel araştırmadır (Creswell, 2017, s. 39). Aşağıdaki Şekil 1’de yer alan diyagramda açıklayıcı ardışık desene ilişkin işlem süreci verilmiştir.

Şekil 1

Açıklayıcı ardışık desen (Creswell, 2017, s. 39).

Araştırmaya yönelik nicel verilerin elde edilmesinde yarı deneysel desen işe koşulmuştur. Tablo 1’de araştırmanın deneysel sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1

Araştırmanın deneysel süreci

Gruplar	Ön Testler	Öğretim Yöntemi	Son Testler	Kalıcılık Testi
Kontrol Grubu	-Başarı Testi - Finansal Okuryazarlık Ölçeği	6.sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ve etkinlikleri	-Başarı Testi - Finansal Okuryazarlık Ölçeği	Kalıcılık Testi
Deney Grubu	-Başarı Testi -Finansal Okuryazarlık Ölçeği	Bağlam Temelli Öğrenme Yaklaşımı ve etkinlikler (Akşehir’de zeytin günü- Elazığ’da balık bereketi- Bor madeninden yatak üretildi-Erzurum’da süte değer projesi- Ali’nin başına gelenler-Zihni Derin)*	- Başarı Testi - Finansal Okuryazarlık Ölçeği	Kalıcılık Testi

* Ek-1’de örnek ders planına, örnek etkinliğe ve öğrenci ürünlerine yer verilmiştir.

Bu çalışmada uygulanacak yarı deneysel desende, bağımlı değişkenler öğrencilerin akademik başarısı, öğrenmenin kalıcılığı ve finansal okuryazarlık becerisidir. Bağımsız değişken ise bağlam temelli öğrenme yaklaşımıdır.

1.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırma örnekleme nicel ve nitel olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunda tipik durum örnekleme türü seçilmiştir. Burada tipik olarak kastedilen, sıra dışı özellik göstermeyen, evrenin genel karakterini yansıtan anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). 6.sınıf üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı finansal okuryazarlık konularını içeren ve deneysel çalışma yapmaya imkân sağlayan kazanım ve ders sürelerini içerdiği için, uzman görüşü de alınarak, çalışmanın altıncı sınıflarda yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmanın

uygulama süreci 2019-2020 eğitim öğretim yılı ikinci dönem Şanlıurfa İli Haliliye İlçesine bağlı bir ortaokulda başlamıştır. Fakat Covid-19 salgını nedeniyle uygulamanın 3. haftasında okullar kapatılmıştır. Araştırmacı zorunlu olarak uygulama sürecine ara vermek durumunda kalmıştır. Söz konusu bu durum yarı deneysel araştırma koşullarını sağlamanın zorluklarını da göstermiştir. MEB'in 2020-2021 eğitim öğretim yılı birinci dönem köy okullarını yeniden açma kararı üzerine araştırmacı yeniden okul arayışına girmiş ve evrenin genel karakterini yansıtan temsil gücü yüksek Şanlıurfa İli Haliliye İlçesine bağlı bir ortaokulda uygulama süreci yeniden başlatılmıştır.

Deneysel çalışmalarda sonuç üzerinde etkili olacak değişkenleri sistematik bir biçimde kontrol edebilmek amacıyla grupların denkliliği sağlanmaya çalışılır. Grupların denkliliğini kontrol etmek amacıyla okulda yer alan iki şubeye ön-test olarak "üretim, dağıtım ve tüketim" başarı testi ile "finansal okuryazarlık davranış ölçeği" uygulanmış ve ön-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Yapılan ilişkisiz gruplar için *t* testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte her iki gruba sosyo-ekonomik özellikler içeren kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Daha sonra bu demografik değişkenlere göre gruplar karşılaştırılmıştır. Grupların sosyo-ekonomik özelliklerinin de birbirine benzer olduğu görülmüştür. Nihai olarak kura marifetiyle iki gruptan biri deney biri de kontrol grubu olarak seçilmiştir. Uygulayıcılar arasında oluşabilecek farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla her iki şubede ders veren öğretmenin aynı kişi olmasına dikkat edilmiştir. Tablo 2'de araştırmanın nicel örnekleme ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2

Araştırmanın nicel örnekleme

Değişken	Deney		Kontrol	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Cinsiyet				
Kız	13	46%	12	48%
Erkek	15	54%	13	52%

Bu araştırmanın nitel boyutunda ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu minvalde bağlam temelli öğrenme etkinliklere aktif katılan, devamsızlık yapmayan ve deney grubunda yer alan dört kız ve altı erkek öğrenci görüşme sürecine katılmıştır. Görüşme süreleri 15 ile 20 dakika arasında değişmektedir. Katılımcılar, E=Erkek, K=Kız ve K1= Birinci katılımcı şeklinde kısaltılarak kodlanmıştır. Örneğin birinci görüşmeci kız K-K1, yedinci katılımcı erkek E-K7 şeklinde gösterilmiştir.

1.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Arıkan (2021) tarafından geliştirilen "Üretim, Tüketim ve Dağıtım Başarı Testi" ile "Finansal Okuryazarlık Davranış Ölçeği" kullanılmıştır.

Arıkan (2021) tarafından geliştirilen üretim, dağıtım ve tüketim başarı testinin ön uygulaması 2018-2019 eğitim öğretim yılının 2. yarısında Şanlıurfa ilinde ortaokul

6.sınıfa devam eden 202 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamada elde edilen veriler TAP (Test Analysis Program) programında analiz edilmiştir. Analiz sonucunda testin KR-20 iç güvenirlik katsayı değeri 0.91 olarak hesaplanmıştır. Ön uygulamanın madde güçlük indeksi ortalaması 0.71, madde ayırt edicilik indeksi ortalaması 0.48 olarak hesaplanmıştır. Madde analizi sonucunda madde ayırt edicilik indeksi 0.30'dan düşük olan 3 soru teste dâhil edilmemiştir. Nihai test her kazanımdan en az 4 soru olmak üzere toplam 36 sorudan teşkil etmiştir.

Arıkan (2021) tarafından geliştirilen finansal okuryazarlık davranış ölçeğinin açılımlayıcı aktör analizi 2018-2019 eğitim öğretim yılının 2. yarıyılında ortaokul 6. sınıfa devam eden 241 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Açılımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda 21 maddeden oluşan üç faktörlü(harcama, bütçe ve tasarruf) bir yapı ortaya çıkmıştır. Aynı dönem farklı öğrencilerden oluşan ve 234 kişiyle gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda ölçeğe ilişkin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) harcama boyutu için 0.773, bütçe boyutu için 0.804, tasarruf boyutu için 0.669 ve ölçeğin bütünü için 0.846 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin üç faktörlü yapısına ilişkin uyum indekslerine bakıldığında RMSEA değeri (.045) ile birlikte mükemmel uyum göstermiştir. SRMR (0.063), GFI (0.90) ve CFI (0.93) değerlerinin ise mükemmel uyum göstermeseler de iyi uyum olarak nitelendirilebilecek değerlere sahip oldukları görülmektedir.

Nitel veri toplama aracı olarak “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uzman görüşleri çerçevesinde literatür göz önüne bulundurulularak hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formu deney grubunda yer alan fakat görüşmeye katılmayacak olan iki öğrenciye pilot olarak uygulanmıştır. Öğrencilerden gelen dönütler çerçevesinde soruların anlaşılır olup olmadığına ve uygunluğuna karar verilmiştir.

1.5. Araştırma Süreci

Uygulama öncesinde işlenecek derslere yönelik olarak hazırlanan ders planları ve materyaller iki alan uzmanına ve iki sosyal bilgiler öğretmenine incelenmiştir. Bu araştırma için “Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan” (13.12.2018-04) etik izin alınmıştır. Araştırmanın pilot uygulaması 2019-2020 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Şanlıurfa ili Haliliye İlçesine bağlı bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir.

Deney grubunda yer alan 6.sınıf öğrencilerine “üretim, tüketim ve dağıtım öğrenme alanına” ilişkin kazanımlar beş hafta süresince bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenmiştir. Kontrol grubunda dersler beş hafta süreyle mevcut öğretim programına uygun bir şekilde işlenmiştir. Bu sürece araştırmacı gözlemci olarak katılmış, sürece ilişkin alan notları tutmuştur.

1.6. Geçerliliğe ve Güvenirliğe İlişkin Alınan Önlemler

Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin geçerliliğe ve güvenirliğe ilişkin izlenmiş oldukları prosedürler bahsi geçen araştırmaların doğası gereği farklıdır. Bu nedenle geçerliliğe ve güvenirliğe ilişkin alınan önlemler nicel ve nitel olarak ayrı ayrı ele alınarak

raporlanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunu oluşturan yarı deneysel desende araştırmannın geçerliliğini artırmak için deney ve kontrol gruplarının homojen olmasına dikkat edilmiştir. Yine araştırmannın deneysel boyutunun geçerliliğini arttırmak için katılımcı kaybının önüne geçilmiş, beklenti etkisini ortadan kaldırmak için deney grubunda ye alan öğrencilere araştırmannın mahiyeti hakkında detaylı bilgi verilmemiş ve veri toplama araçları amaca hizmet edecek bir şekilde kullanılmıştır. Araştırmannın güvenilirliğini arttırmak için araştırmacı, araştırma süresince nesnel ve yansız bir tutum içerisinde olmaya çalışmıştır.

Nitel boyutun inandırıcılığını artırmak için araştırmacı uygulama süresince gözlemci olarak araştırmannın içerisinde yer almış, görüşme sonrasında elde edilen veriler görüşmecilere teyit edilmiş ve görüşmelerde öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri sağlanmıştır. Araştırmannın aktarabilirliğini gerçekleştirmek üzere araştırmacı, süreci ayrıntılı ve şeffaf bir şekilde betimlemiş ve katılımcı görüşlerine doğrudan yer vermiştir.

1.7. Verilerin Analizi

Nicel araştırmaya ait verileri SPSS 22 programında analiz edilmiştir. Parametrik testlerin tamamı normal dağılım başta olmak üzere gerekli bütün varsayımları karşılamıştır. Aşağıda yer alan Tablo 3'te üretim, dağıtım ve tüketim başarı testi ve finansal okuryazarlık davranış ölçeğine ilişkin normallik değerleri yer almaktadır. Nitel veriler ise betimsel olarak analiz edilmiştir. Nitel veri analizi sonucunda öne çıkan kavramlar şema ile gösterilmiştir.

Tablo 3

Başarı Testi ve Finansal Okuryazarlık Davranış Ölçeği Normallik Değerlerini Gösteren Çarpıklık ve Basıklık Katsayıları

Üretim, Dağıtım ve Tüketim Başarı Testi	Çarpıklık	Basıklık
Deney son-test	-.394	-.436
Kontrol son-test	.411	-1.196
Deney Grubu Son-test ve kalıcılık fark	-.011	-.325
Kontrol Grubu Son-test ve kalıcılık fark	.852	.585
Finansal Okuryazarlık Davranış Ölçeği	Çarpıklık	Basıklık
Harcama Boyutu		
Deney	-.518	.490
Kontrol	.284	.287
Bütçe Boyutu		
Deney	-.654	-.132
Kontrol	.268	.605
Tasarruf Boyutu		
Deney	.538	-.626

Kontrol	.077	-1.039
---------	------	--------

Normallik değerleri incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değerleri -1.196 ile .852 değerleri arasından değişmektedir. George ve Mallery (2003)'e göre; çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında yer alması dağılımın normal olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine cevap bulmak amacıyla yapılan nicel ve nitel analizler neticesinde ortaya çıkan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1.8. Nicel Araştırma Sorularına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde nicel araştırma sorularına yönelik olarak ortaya çıkan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1.1.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Tekrarlı yapılan ölçümler arasındaki değişimin deney ve kontrol gruplarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini test etmek amacıyla iki faktörlü varyans analizi (MIX ANOVA) yapılmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 4'te grupların (deney-kontrol) "üretim, dağıtım ve tüketim" başarı testinden almış oldukları puan ortalamaları gösterilmektedir.

Tablo 4

Grupların Ön Test ve Son Test Puan Ortalamaları

Gruplar	Ön Test			Son Test		
	N	\bar{X}	sd	N	\bar{X}	sd
Deney	28	15.03	6.54	28	22.78	6.98
Kontrol	25	14.68	7.22	25	18.36	7.37

Tablo 4'te görüldüğü üzere her iki grubun son-testlerinde bir artışın olduğu görülmektedir. Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubundaki puan artışının, herhangi bir müdahalenin uygulanmadığı kontrol grubundaki puan artışına göre anlamlı derecede fazla olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan karışık ölçümler için iki faktörlü varyans analizi (MIX ANOVA) sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

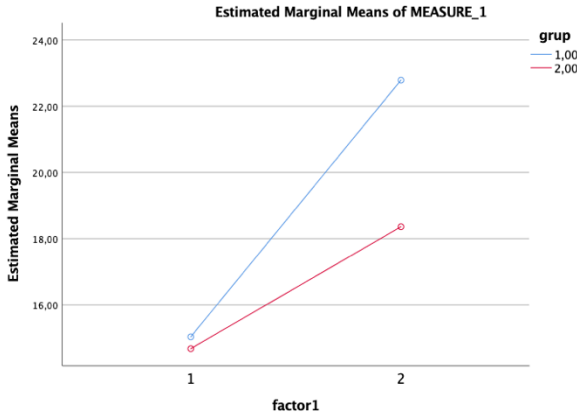
Grupların MIX ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Karelerin Toplamı	sd	Ortalamaların Karesi	F	p
Ön ve son test	862,749	1	862,749	233.615	.00*
Ön ve son test * GRUP	109,391	1	109,391	29,621	.00*
Hata (Ön ve son test)	188,345	51	3.693		

Tablo 5'te görüldüğü üzere yapılan analiz sonucunda, bağlam temelli öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki puan artışının, herhangi bir müdahalenin uygulanmadığı kontrol grubundaki puan artışına göre anlamlı derecede fazla olduğu görülmüştür ($F_{1-51} = 29.621, p < .05$). Şekil 2'de yer alan grafikte deney ve kontrol grubunun ön-test ve son-test puan ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Şekil 2

Deney ve kontrol grubunun ön-test ve son-test puan ortalamalarını gösteren grafik

Şekil 2 incelendiğinde grupların ön-test puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Grupların son-test puanları karşılaştırıldığında hem deney hem de kontrol grubunda bir puan artışı olduğu görülmektedir. Fakat deney grubunda puan artışının kontrol grubundaki puan artışına göre daha fazla olduğu söylenilebilir. Bu sonuçlardan hareketle deney grubundaki bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı üzerinde etkili sonuçlar verdiği söylenebilir.

1.1.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Deney grubunda yer alan öğrencilerin son-test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test etmek amacıyla yapılan ilişkili gruplar için t testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6

Deney grubunun son-test ve kalıcılık testi puanlarının farkının t testi sonuçları

Testler	N	\bar{X}	sd	df	t	p
Son Test	28	22.78	6.98	27	1.982	.058
Kalıcılık	28	22.50	6.74			

Tablo 6'daki sonuçlara göre; deney grubunun başarı testinin son-test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ilişkili gruplar için t testinde, deney grubunun son-test puan ortalaması ($\bar{X}=22.78$) ile kalıcılık puan ortalaması ($\bar{X}=22.50$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($t_{27}= 1.982, p > .05$). Bu

sonuç bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığını sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

1.1.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin son-test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test etmek amacıyla yapılan ilişkili gruplar için t testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7

Kontrol grubunun son-test ve kalıcılık testi puanlarının farkının t testi sonuçları

Testler	N	\bar{X}	sd	Df	t	p	d
Son Test	25	18.36	7.37	24	2.701	.012*	.54
Kalıcılık	25	17.84	7.10				

Tablo 7'deki sonuçlara göre; kontrol grubunun başarı testinin son-test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ilişkili gruplar için t testinde, kontrol grubunun son-test puan ortalaması (\bar{X} =18.36) ile kalıcılık puan ortalaması (\bar{X} =17.84) arasında istatistiki olarak son-test lehine anlamlı bir fark görülmüştür (t_{24} = 2.701, $p < .05$). Kontrol grubu son-test ve kalıcılık puanları arasındaki farkın etki büyüklüğü Cohen'd= 0.54 olarak hesaplanmıştır. Farkın orta düzeyde olduğu görülmektedir (Green ve Salkind, 2005). Bu sonuç mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubunda öğrenmede anlamlı derecede bir unutmamanın olduğu şeklinde yorumlanabilir.

1.1.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlık davranış ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin son-testten aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test etmek amacıyla yapılan ilişkisiz gruplar için t testi sonuçları Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8

Deney ve kontrol grubunun finansal okuryazarlık davranış ölçeği son-test puanlarının t testi sonuçları

Alt Boyutlar	Grup	N	\bar{X}	sd	df	t	p
Harcama	D	28	2.91	.48	51	-1.95	.84
	K	25	2.94	.46			
Bütçe ve planlama	D	28	3.04	.65	51	1.458	.151
	K	25	2.79	.57			
Tasarruf	D	28	3.37	.30	51	2.340	.023
	K	25	3.14	.41			

Tablo 8'de görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarının finansal okuryazarlık davranış ölçeğinin harcama ve bütçe alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaz iken; tasarruf alt boyutunda deney grubu lehine istatistiki olarak anlamlı bir

fark bulunmuştur. Elde edilen bu anlamlı farkın etki büyüklüğü $\eta^2 = .09$ hesaplanmıştır. Green ve Salkind (2005)'e göre bu fark orta düzeydedir.

1.9. Nitel Araştırma Sorularına Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde nitel araştırma sorularına yönelik olarak ortaya çıkan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1.1.5. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Katılımcılara bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersi hakkında ne düşündükleri sorulmuştur. Aşağıda konuyla alakalı öğrenci görüşleri yer almaktadır.

Sosyal bilgiler dersinin bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenmesine yönelik olarak K-K3 görüşlerini şu sözlerle ifade etmiştir: *"Güzeldi, etkileyiciydi. Derslerimize çok yardımcı oldu. Yeni ve farklı şeyler öğrendik. Günlük yaşamla ilgili sosyal bilgiler dersinde öğretici ve eğitici şeyler öğrendik."* K-K3 bağlam temelli yaklaşımla işlenen sosyal bilgiler dersinin etkileyici olduğunu, derslerde günlük yaşamla ilgili konular öğrendiğini ifade etmiştir. E-K7'de benzer ifadelerle yer vermiştir. E-K7 *"Bu ders sayesinde gerçek hayatla ilgili şeyler öğrendik. Günlük yaşamla ilgili şeyler öğrendik. Kısacası işe yarar şeyler öğrendik."* ifadeleriyle derste işlenen konuların günlük yaşamla ilgili olduğunu ve işe yarar olduğunu ifade etmiştir. Zaten bağlam temelli öğrenme yaklaşımında konuların günlük yaşamla ilişkilendirilmesi önemli bir katedir. E-K5 *"...dersleri iyice dinliyorum. Arkadaşımla beraber iyi ders yaptık. Dersleri iyice dinledik. Ders sıkıcı değildi. Dersi birlikte işledik. Ailemden dersle ilgili destek aldım..."* ifadeleriyle derslerin işbirlikçi olarak işlendiği vurgusunu yapmıştır. Kaldı ki bağlam temelli öğrenme yaklaşımında işbirliği yapılması hedeflenen bir durumdur. Konuyla alakalı K-K4 *"...eğlenceli bir şekilde öğrendik. Sosyal bilgiler dersinin bu şekilde işlenmesini istiyorum. Tüm etkinlikleri çok sevdim..."* ifadeleriyle sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının etkililiğini vurgulamıştır. Yine konuyla alakalı olarak K-K8 *"Normalde derslere çok katılmayan biriyim. Fakat yapılan etkinlikleri çok eğlenceli bulduğum için derslere daha çok katıldım"* cümleleriyle sosyal bilgiler dersinin kendisini aktif kıldığını ifade etmiştir. Çağdaş bir öğrenme yaklaşımı olan bağlam temelli öğrenme yaklaşımında hedef, öğrenciyi derste olabildiğinde aktif kılmaktır. Aşağıda bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersine yönelik diğer öğrenci görüşlerine yer verilmiştir:

"Güzeldi, keyifliydi eğlendik. Bilmediğimiz şeyleri öğrendik. Derslerimize yaradı. Eğlenerek öğrendik. Sıkılmadık" K-K1

"Bazı konular çok farklı geldi. Bazı konular ise çok kolay geldi. Bilmediğimiz şeyleri öğrendik. Sosyal bilgiler dersini daha çok sevdim. Çok farklı etkinlikler yaptık. İpek böcekçiliği güzel anlamda değişti. İpek böcekçiliğinin Urfa'da yapılabileceğini öğrendik. Bazı konular beni şaşırttı. Bazıları ise bildiğim konulardı. Urfa'da ipek böcekçiliğinin yapıldığını bilmiyordum. Yaptığımız etkinlikler günlük hayatta da işimize yaradı." K-K2

“Bu ders sayesinde tarım, hayvancılık, madencilik, bu ders sayesinde meslekleri tanıdık, doğal kaynakların korunması gerektiğini öğrendik. Mesela Konya’da obrukların oluşmasında insanların suçu var.” E-K6

“Arkadaşlarımızla birlikte etkinlikler yaptık. Bazı etkinlikleri ise evde yaptık anne ve babamıza sorduk onlardan da yardım aldık. Merak ettiğimiz konuları öğretmenimize sorduk. İşe yarar şeyler öğrendiğimizi düşünüyorum” E-K9

“Yapılan etkinlikler konuları daha iyi anlamamızı sağladı. Ekonomiyle ilgili de önemli konular gördüğümüzü düşünüyorum. Doğamızı neden korumamız gerektiğini öğrendik. Derslerin eğlenceli olduğunu söyleyebilirim” E-K10

Verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların tamamı bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen dersler hakkında olumlu görüş ifade etmiştir. Katılımcılar derslerde eğlendiklerini, konuları daha iyi öğrendiklerini, işlenen konuların günlük hayatla ilişkili olduğunu, derslere aktif katıldıklarını ifade etmiştir. Aşağıda yer alan Şekil 3’te bağlam temelli öğrenme yaklaşımı hakkında öğrenci görüşlerinde ön plana çıkan ön plana çıkan kavramlara yer verilmiştir.

Şekil 3

Öğrenci görüşlerine göre bağlam temelli öğrenme yaklaşımında öne çıkan kavramlar

Şekil 3’te görüldüğü üzere öğrenciler bağlam temelli öğrenme yaklaşımını eğlenceli, keyifli, işe yarar, öğretici bulmakta ve derslere aktif katıldıklarını, dayanışma içerisinde olduklarını ve işbirliği içerisinde hareket ettiklerini vurgulamaktadır.

1.1.6. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde nasıl bir etki yaptığı sorusuna, katılımcıların tamamının olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Mesela K-K1 “..öğrendiğimiz şeyler aklımızda kaldı. Keyiflice öğrendik. Hiç sıkılmadan öğrendik. Hatta devam etseydi daha da güzel olabilirdi...” ifadeleriyle derslerin öğretimin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu vurgulamıştır. K-K2 “...soru çözerken bir şey okurken beni gayet etkiledi...” ifadesiyle dersin akademik başarı üzerindeki etkisini vurgulamıştır. K-K4’te “...başarımızın arttığını düşünüyorum. Öğrenmemiz

kolaylaştı. Öğrendiğimiz konuları unutmuyoruz, hatırlıyoruz...” ifadesiyle K-K1 ve K-K2'nin ifadelerini destekleyecek bir biçimde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının hem akademik başarı üzerinde hem de öğretimin kalıcılığı üzerindeki etkisini vurgulamıştır. “ ...bu ders sayesinde derse daha çok ilgi duydum. Daha çok çalıştık, daha iyi öğrendik, heyecanla bu dersin gelmesini bekliyordum..” ifadeleriyle E-K5 bağlam temelli öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersine olan ilgiyi arttırdığını düşünmektedir. E-K10 “ ..sosyal bilgiler dersi sayesinde daha çok merak ettim. Öğrendiğimiz konularla ilgili internette araştırmalar yaptım...” cümleleriyle bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerin merak duygusunu tetiklediğini ve kendisini araştırmaya sevk ettiğini ifade etmiştir. Aşağıda yine konuyla alakalı bazı öğrenci görüşlerine yer verilmiştir:

“Evet düşünüyorum. Öğrenmem kolaylaştı. Etkinlikler başarıyı arttırdı. Derslerle ilgili çok şeyler öğrendik. Mesela test çözerken ben bu konuyu öğrenmişim diyorum. Göbeklitepe'yi artık unutmam. İpek böcekçiliğini ne zaman olsa hatırlarım.” E-K6

“Bu ders olmasaydı enerji kaynaklarımızı öğrenemezdik. Urfa güneşli sıcak bir il. Özellikle yazı çok sıcak. Bu ders sayesinde güneş enerji kaynaklarını öğrendik. Doğal kaynaklar hepimizin. Bazen televizyonda bir şey izlediğimde ben bunu derste öğrenmişim diyorum. Sağla yağı örneği çok güzeldi. İnsanların ağaçtan nasıl ilaç ürettiğini öğrendik. Ben geçenlerde belgeselde de görmüştüm. İpek böcekçiliğiyle ilgili bir video izlemiştik ya yani ben onu belgeselde izlemiştim. Muğla deyince aklıma sağla yağı geliyor.” E-K7

“Sosyal bilgiler dersinde çok şey öğrendik. Bazı konuları önceden de biliyorum. Fakat bazı konuları ilk defa bu derste öğrendik. İleride bu konuların bizlere yardımcı olacağını düşünüyorum. Öğrendiğimiz konuların diğer derslerde de işe yarayacağını düşünüyorum.” K-K8

“Yapılan etkinliklerin başarıyı arttırdığını düşünüyorum. Çevremizle ilgili doğayla ilgili önemli şeyler öğrendik. Artık çevremde bazı şeylere daha çok dikkat ettiğimi düşünüyorum. Çiftçi olduğumuz için tarım konusu daha çok dikkatimi çekmişti.” E-K9

Görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmeyi kolaylaştırdığı, öğrenmenin kalıcılığını, öğrencilerin derse olan ilgisini ve merak duygusunu artırdığı, öğrencileri araştırma yapmaya sevk ettiği söylenebilir. Şekil 4'te bağlam temelli öğrenmenin akademik başarıya etkisine yönelik öğrenci görüşleri çerçevesinde ön plana çıkan kavramlara yer verilmiştir.

Şekil 4

Öğrenci görüşlerine göre bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıya etkisinde öne çıkan kavramlar

Şekil 4'te görüldüğü üzere katılımcılar bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmeyi kolaylaştırdığı, başarıyı artırdığı ve öğrenmenin kalıcılığını sağladığını ifade etmiştir. Yine katılımcılar bağlam temelli öğrenmenin ilgi ve merakı artırdığını ve öğrencileri araştırmaya sevk ettiğini ifade etmiştir.

1.1.7. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersinin finansal okuryazarlık becerisi üzerindeki etkisine yönelik katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Soruya ilişkin K-K4 “*Ekonomiyle ilgili çok güzel etkinlikler öğrendik. Bu etkinliklerin çok işe yarar olduğunu düşünüyorum.*” ifadesi, K-K8 “*Ekonomiyle ilgili önemli şeyler öğrendik. Fakat daha çok zaman olsaydı daha da güzel etkinlikler yapabiliirdik.*” ifadesiyle bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersinin finansal okuryazarlık becerilerini kazandırmaya katkısını vurgulamıştır. E-K7 “*Tasarruf edilmesi gerektiğini öğrendik. İsraf etmemeyi, enerji kaynaklarını tasarruflu kullanmayı. Uyumadan önce ışıkları kapatıyorum. Boşa elektrik gitmesin. Yemek yediğimizde annem az yemek yapar. Fazla kaldığında bizim orada hayvanlar var. Keçilerimiz, köpeğimiz, kedilerimiz var onlara veriyoruz. Bir kere bile çöp atmıyoruz. Mesela su, dişlerimi fırçalarken suyu kapatıyorum. Fırçayı yıkadığımda açıyorum.*” ifadesiyle finansal okuryazarlık açısından önemli bir değer olan tasarrufun önemini açıklamıştır. K-K2 ve E-K5’de, E-K7’nin görüşlerini destekler nitelikte bu etkinlikler sayesinde “*israf edilmemesi gerektiğini ve nasıl tasarruf yapılacağını*” öğrendiklerini ifade etmiştir. “*Bu ders sayesinde nasıl alışveriş yapacağımızı öğrendik. Ayağımızı yorganımıza göre uzatmalıyız. Her istediğimizi almamalıyız. Öncelikle ihtiyaçlarımızı almalıyız. Para önemlidir. İsteddiğimiz gibi harcamamalıyız. Bütçe ile ilgili etkinliği beğendim. Öğrendiğimiz şeyleri genellikle uyguluyorum. Evde, okulda israf etmemem gerektiğini düşünüyorum. Alışveriş yaparken ürünlerin son kullanma tarihine bakıyorum. Bir de ambalajlarına bakıyorum.*” ifadeleriyle E-K6, harcama yaparken

nelere dikkat edilmesi gerektiğini, bütçe yapmanın önemini vurgulamıştır. E-K10'da doğal kaynakların israf edilmemesi gerektiğini şu cümlelerle ifade etmiştir: "Doğal kaynakların bizim için ne kadar önemli olduğu gördük. Bize de önemli görevler düşüyor. İsraf etmememiz gerekiyor." Aşağıda konuyla alakalı diğer bazı katılımcı görüşlerine yer verilmiştir:

"Parayı nasıl kullanacağımızı, nasıl harcayacağımızı, nasıl tasarruf yapacağımızı, israf etmemiz gerektiğini, bunlarla ilgili etkinlikler yaptık. Resim çizdik. Hem eğlendik hem öğrendik. Yere çöp atmamamız, suyu israf etmememiz gerektiğini, parayı nasıl harcayacağımızı öğrendik." K-K1

"Nasıl para biriktireceğimizi, nasıl tasarruf yapacağımızı, israf etmeyeceğimizi, alış veriş yaparken nelere dikkat edeceğimizi öğrendik." K-K2

"Bütçe ile ilgili bir etkinlik yaptık. Gelirimiz-giderimiz toplam ödemelerimiz ne kadar gidiyor ne kadar bize kalıyor gibi bir tablo yapmıştık. Aldığımız şeyler bazıları istek bazıları normal gider, ihtiyaçlarımız. Bunlar günlük hayatta işe yarar şeyler. Musluk açıksa kapatıyorum. Lamba açıksa, gereksizse kapatıyorum." K-K3

"Ekonomiyle ilgili çok iyi şeyler öğrendik. İsraf etmememiz gerektiğini öğrendik. Nasıl para biriktireceğimizi öğrendik. Nasıl tasarruf yapacağımızı öğrendik. Bütçe yapıyorum. Gelirlerimizi ve giderlerimizi kontrol ediyoruz." E-K5

"Dünya nüfusu artıyor. Fakat doğal kaynaklarımız sınırlı. Doğal kaynaklarımızı korumamız gerekiyor. Bunun için de bizlere önemli görevler düşünüyor. İsraf etmemiz gerekiyor. Paramızı gelişmiş güzel harcamamız gerekiyor." E-K9

Katılımcı ifadelerinde görüldüğü üzere bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersinin finansal okuryazarlık becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılar bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen dersler sayesinde istek ve ihtiyaçlarını ayırt edebileceklerini, harcama yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiğini, tasarruf ve bütçe yapmanın önemini öğrendiklerini açıklamışlardır. Aşağıda yer alan Şekil 5'te katılımcıların bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini vurgulayan kavramlara yer verilmiştir.

Şekil 5

Öğrenci görüşlerine göre bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlığa etkisinde öne çıkan kavramlar

Şekil 5'te gösterildiği gibi katılımcılar bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerde doğal kaynakların korunması gerektiğini, tasarrufun önemini, istek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek alışverişlerde ihtiyaçların öncelenmesi gerektiğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar gelir gider dengesinin sağlanması için bütçe yapmanın önemini ve bilinçli tüketici olmanın gerektiğini vurgulamışlardır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde akademik başarıya, öğrenmenin kalıcılığına ve finansal okuryazarlığa ilişkin tartışma ve sonuçlara; uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

1.10. Akademik Başarıya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıya etkisinin olup olmadığının test edildiği bu çalışmada yapılan iki faktörlü varyans analizi sonucunda bağlam temelli öğretim etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki puan artışının, herhangi bir müdahalenin olmadığı kontrol grubundaki puan artışına göre anlamlı derecede fazla olduğu görülmüştür. Bu sonuç 6.sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerin mevcut öğretim programıyla işlenen derslere göre akademik başarı üzerinde daha etkili olduğunu göstermektedir.

Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı üzerinde etkili olmasında birçok etken önemli rol oynamaktadır. Bağlam temelli öğrenme yaklaşımının dersin içeriği ile gerçek yaşam durumları arasında bağlantı kurması (Elmas, 2012); ders içeriğini ilginç ve eğlenceli bir hale getirmesi (Acar ve Yaman, 2011) öğrenmeyi

kolaylaştırmaktadır. Derslerde gerçek yaşamla alakalı bağlamlar oluşturulması bilginin transferini gerçekleştireceği için öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Demirkan, 2019). Çepni, Özmen ve Ayvacı (2016) bağlam temelli öğrenme yaklaşımının başarılı olmasını öğretmenlerin öğrencilerine etkili rehberlik yapmasına, zengin öğrenme ortamı sunmalarına ve öğrencilerin bilgi, beceri ve deneyimlerini ilişkilendirebilecek sosyal, kültürel ve teknolojik çevreye sahip olmasına bağlamaktadır.

Literatürde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı artırdığına dair birçok araştırma mevcuttur. Bu araştırmaların ekseriyetinin fen bilimleri alanında olduğu görülmektedir. İlkokul fen bilgisi dersinde (Yıldırım, 2015; Badeli, 2017; Ergün, 2018) ve ortaokul fen bilgisi dersinde (Güneş Koç, 2013; Kara, 2016; Stanisavljević, Pejić ve Stanisavljević, 2016; Yıldırım 2018; Tulum, 2019; Akın Yanmaz, 2021) bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı anlamlı bir şekilde artırdığını tespit etmiştir. Lisans düzeyinde de bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı artırdığına dair çalışmalar yer almaktadır (Choi ve Johnson, 2005; Uzun 2013; Ültay, 2014; Mangala Gowri ve Sahbanathul Mısıriya 2015). Sosyal bilimler alanında ise bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla ilgili literatürde tek bir çalışma yer almaktadır. Ceylan (2017) tarafından yapılan bu çalışmada 9. sınıf coğrafya dersinde harita konularının öğretiminde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı artırdığı bulgusu elde edilmiştir. Sonuç itibarıyla sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımın akademik başarıya etkisinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular ile yukarıda yer alan mezkûr çalışmalar karşılaştırıldığında bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı anlamlı derecede artırdığı bulgusunun örtüştüğü görülmektedir.

Araştırmada elde edilen nitel verilerin nicel verileri desteklediği görülmüştür. Görüşmeler sonucunda öğrencilerin tamamı bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen sosyal bilgiler dersi hakkında olumlu görüş belirtmiştir. Katılımcılar bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerde eğlendiklerini, konuları daha iyi öğrendiklerini, konuların günlük hayatla ilişkili olduğunu ve derslere aktif bir şekilde katıldıklarını ifade etmiştir. Katılımcılar bu etkinliklerin derse olan merak ve ilgilerini artırdığını ve kendilerini araştırma yapmaya sevk ettiğini söylemiştir. Literatür incelendiğinde bu araştırmanın nitel sonuçlarıyla örtüşen çalışmaların olduğu görülmektedir. Tekbıyık (2010), dokuzuncu sınıf öğrencileriyle yapmış olduğu mülakat sonucunda bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin konuları anlamalarını, soyut kavramları somutlaştırmalarını ve aktif öğrenmeyi sağladığını ortaya koymuştur. Akın Yanmaz (2021), yedinci sınıf öğrencileriyle yapmış olduğu mülakat sonucunda fen eğitiminde bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla geliştirilen materyallerin öğrenmeyi kolaylaştırdığı, dersi eğlenceli ve ilgi çekici kıldığı, kalıcı öğrenmeyi sağladığı, günlük yaşamla ilişki kurmayı, araştırma yapmayı ve derse katılımı artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Tulum (2019) beşinci sınıf öğrencileriyle yapmış olduğu görüşme sonucunda fen bilgisi dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerin öğrencileri motive ettiği, öğrencilerin derste eğlendikleri ve konuları daha iyi öğrendiklerini ifade etmiştir. Yıldırım (2018), öğrencilerin bağlam temelli öğrenme yaklaşımını eğlenceli ve faydalı bulduklarını

söylemiştir. Kara (2016) ise beşinci sınıf öğrencileriyle yapmış olduğu görüşmelerde bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen fen bilgisi dersinde öğrencilerin daha iyi öğrendiklerini, dersten hoşlandığını ve öğrencilerin eğlendiklerini ifade etmiştir.

1.11. Öğrenmenin Kalıcılığına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın alt problemlerinden biri bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığına etkisini ortaya koymaktır. Bu bağlamda bağlam temelli öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubu ile mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubunun son-test puanları ile kalıcılık testi puanları karşılaştırılmıştır. Yapılan ilişkili gruplar için *t* testi sonucunda deney grubunda son-test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken; kontrol grubunda son-test ve kalıcılık test puanları arasında son-test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığını olumlu bir katkı sunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Literatürde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğuna ilişkin birçok araştırma yer almaktadır (Ekinci, 2010; Uzun, 2013; Ültay, 2014; Ergün, 2018). Bahsi geçen bu çalışmaların tamamı bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Fakat literatürde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığı üzerinde bir etkisinin olmadığına ilişkin çalışmalarda yer almaktadır (Güneş Koç, 2013; Badeli, 2017).

Bu çalışmada elde edilen nitel bulguların nicel bulguları desteklediği görülmektedir. Yapılan mülakat sonucunda bazı katılımcılar bağlam temelli öğrenme yaklaşımı ile öğrendikleri konuları unutmadıklarını, konuları hatırladıklarını ifade etmiştir. Örneğin K-1 “..öğrendiğimiz şeyler aklımızda kaldı. Keyiflice öğrendik. Hiç sıkılmadan öğrendik. Hatta devam etseydi daha da güzel olabilirdi...” ifadesiyle, K-3 “...başarımızın arttığını düşünüyorum. Öğrenmemiz kolaylaştı. Öğrendiğimiz konuları unutmuyoruz, hatırlıyoruz...” ifadesiyle ve K-6 “ ...mesela test çözerken ben bu konuyu öğrenmişim diyorum. Göbeklitepe’yi artık unutmam. İpek böcekçiliğini ne zaman olsa hatırlarım.” ifadesiyle bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrenmenin kalıcılığı üzerinde müsbet bir tesire neden olduğunu vurgulamıştır. Literatürde bu çalışmanın nitel bulgularıyla örtüşen araştırmaların olduğu görülmektedir (Kara, 2016; Yıldırım, 2018; Tulum 2019; Akın Yanmaz, 2021).

1.12. Finansal Okuryazarlığa İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın alt problemlerinden biri de bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlığa etkisini araştırmaktır. Deney ve kontrol grubunun finansal okuryazarlık davranış ölçeği son-test puanlarını karşılaştırmak için yapılan ilişkisiz örneklem için *t* testi sonucuna göre harcama, bütçe alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmaz iken tasarruf alt boyutunda deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımıyla işlenen derslerin finansal okuryazarlığın diğer alt boyutlarını kazandırmakla birlikte, özellikle tasarruf alt

boyutunun kazandırılmasında etkili sonuçlar verdiği söylenebilir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel bulgular bu araştırmanın nicel bulgularını desteklediği görülmüştür.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular, bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Katılımcıların tamamı bu minvalde görüş beyan etmiştir. Katılımcılar bağlam temelli yaklaşımla işlenen derslerde nasıl harcama yapacaklarını, neden tasarruf etmeleri gerektiği, istek ve ihtiyaçlarını ayırt edebileceklerini, tasarruf ve bütçe yapmanın önemini öğrendiklerini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar doğal kaynakların sınırlı olduğunu vurgulayarak israf etmemek gerektiğini vurgulamıştır. Bazı katılımcılar derste öğrenilen konuların günlük hayatta işe yarar olduğunu bazı katılımcılara da derste öğrendiklerini günlük hayatta uyguladığını söylemiştir.

Literatür incelendiğinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini araştıran spesifik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerinde etkili olabileceğini vurgulayan bazı araştırmalara rastlanılmıştır. Akhan (2013) sosyal bilgiler dersinde ekonomi konularının öğretiminde konular ile gerçek yaşam arasında bağlantı kurulabilmesi için öğrencileri aktif kılmak gerektiğini ifade etmiştir. Adalar (2019), sosyal bilgiler dersinde finansla ilgili kavramları öğretirken günlük yaşam durumlarını sınıfa taşımamız gerektiğini ifade etmiştir. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programının (PISA) raporunda önemli bir yaşam becerisi olan finansal okuryazarlığın öğretiminde gerçek yaşam deneyiminin önemi vurgulanarak söz konusu becerinin öğretiminde okul dışı faaliyetlere yer verilmesi gerektiği beyan edilmiştir (OECD, 2020).

Öneriler

Bu çalışmada elde edilen bulgular neticesinde ve araştırmacının deneyimlerinden hareketle uygulayıcılara ve öte araştırmalarla ilgili olarak bazı önerilerde bulunmuştur. Uygulayıcılara yönelik olarak:

Bu araştırma neticesinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarıyı artırdığı ve öğrenmenin kalıcılığını sağlamakta etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çağdaş bir öğretim yöntemi olan bağlam temelli öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersinde kullanılması önerilmektedir. Yine bu yaklaşımın finansal okuryazarlığa olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu minvalde bu yaklaşımın finansal okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasında işe koşulması önerilmektedir.

Bu araştırmanın uygulama süreci sonunda öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde katılımcılar, bazı bağlamların ilgi çekici olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla bağlam temelli öğrenme yaklaşımını uygulayan öğretmenlerin derslerde ilgi çekici ve öğrencilerin derse olan merak duygularını celp edici bağlamlar kullanılması önerilmektedir.

Akademik başarıda ve öğrenmenin kalıcılığında deneyim önemli bir faktördür. Bu nedenle öğrencilerin konuyu deneyimleyebilecekleri ortamların yaratılması gerekmektedir. Bunun için de konuyla ilgili gerçek mekânların görülmesi veya deneyimlenmesi önemli bir faktördür. Bağlam temelli öğrenme yaklaşımı çerçevesinde oluşturulan bağlama ilişkin geziler gerçekleştirilebilir. Şayet imkânlar elvermiyorsa sanal geziler de gerçekleştirilebilir.

Araştırmacılara ve öte araştırmalara ilişkin öneriler:

Bu araştırmada deney ve kontrol grubundan müteşekkil yarı-deneysel bir çalışma olup, araştırmada bağlam temelli öğrenme yaklaşımı ile işlenen dersler ile mevcut öğretim programı çerçevesinde işlenen dersler karşılaştırılmıştır. Öte araştırmalarda bu yaklaşım ile başka bir çağdaş öğretim yaklaşımı ve yöntemi karşılaştırılabilir.

Araştırmada “bağlam temelli öğrenme yaklaşımının akademik başarı üzerindeki etkisi” incelenmiştir. Akademik başarı da kavramların önemi göz önünde bulundurulduğunda bağlam temelli öğrenme yaklaşımının kavram yanılığları üzerindeki etkisi incelenebilir.

Bu çalışmada “6.sınıf sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının finansal okuryazarlık üzerindeki etkisi” araştırılmıştır. Öte araştırmalarda bağlam temelli öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler öğretim programında yer alan ve başta alana özgü beceriler olmak üzere başka becerilere etkisi de incelenebilir.

Bu araştırma “6.sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında” gerçekleştirilmiştir. Benzer uygulamalar ilkökul ve ortaokul sosyal bilgiler dersinin farklı kademelerinde ve farklı öğrenme alanlarında gerçekleştirilebilir.

Bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı açıklayıcı karma desende bir araştırmadır. Açıklayıcı karma desen nicel araştırmanın ağırlıkta olduğu ve nitel yöntemlerin nicel araştırma bulgularını desteklediği bir desendir. Öte araştırmalarda nitel araştırmanın ağırlıkta olduğu ve nicel araştırmaların nitel araştırma sonuçlarını desteklediği keşfedici karma desen veya her iki yöntemin birlikte işe koşulduğu iç içe karma desen gibi farklı karma desende araştırmalar kurgulanabilir. Ya da eylem araştırması, durum çalışması ve teori oluşturma gibi uygulama sürecinde araştırmacının aktif bir rol aldığı nitel araştırma yöntemlerine dayalı araştırmalarda yapılabilir.

Bu araştırmada bağlam temelli öğrenme yaklaşımının uygulama sürecine ve etkiliğine yönelik öğrenci görüşlerine müracaat edilmiştir. Fakat öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları veya motivasyonları ele alınmamıştır. Öte araştırmalarda bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ve motivasyona etkisi incelenebilir.

Kaynakça | References

- Acar, B. ve Yaman, M. (2011). Bağlam Temelli Öğrenmenin Öğrencilerin İlgi ve Bilgi Düzeylerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 01-10.
- Adalar, H. (2019). Finansal okuryazarlık. B. Aksoy, B. Akbaba, B. Kılcan (Ed.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi* (149-182) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Akhan, N. (2013). Adım adım ekonomi okuryazarlığı: sosyal bilgiler dersleri için alternatif yollar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2013 Sayı:14, 1-36. <http://doi.org/10.14520/adyusbd.569>.
- Akın Yanmaz, E. (2021). Bağlam temelli öğrenme yaklaşımına göre geliştirilen rehber materyallerin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin kavramsal anlamaları üzerine etkisi: "Aynalar ve ışığın soğurulması" örneği (Tez No. 655044) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arıkan, İ. (2021). Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının; öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi (Tez No.683469) [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Badeli, Ö. (2017). İlkokul 4. sınıf "saf madde ve karışım" konusunun öğretiminde 5E modeli ile desteklenen bağlam temelli öğretim yönteminin öğrencilerin kavramsal anlamalarına, fen'e yönelik tutumlarına ve bilgilerinin kalıcılığına etkisinin incelenmesi (Tez No.470227) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Berns, R. B. ve Erickson, P. M. (2001). *Contextual teaching and learning;preparing students for the new economy, the highlight zone: research* © Work No. 5.
- Bilgili, A. S. (Editör). (2009). *Sosyal bilgilerin temelleri*. (2. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (18.baskı). Pegem Akademi.
- Ceylan, D. (2017). Coğrafya eğitiminde 5E modeliyle uygulanan bağlam temelli öğretim yaklaşımının akademik başarıya etkisi (Tez No. 485911) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Choi Hee Jun & Scott D. Johnson (2005) The Effect of Context-Based Video Instruction on Learning and Motivation in Online Courses, *The American Journal of Distance Education*, 19:4, 215-227. http://doi.org/10.1207/s15389286ajde1904_3.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. (M. Sözbilir, Çev. Ed.). Pegem Akademi (Orijinal eserin basım tarihi 2015).
- Çepni, S., Özmen. H. ve Ayvacı. H. Ş. (2016). Yaşam (bağlam) temelli, beyin temelli öğrenme kuramları, 21.yüzyıl becerileri FeTeMM yaklaşımı ve fen bilimleri öğretimindeki uygulamaları. Çepni, S. (Ed.). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji eğitimi*. (13.baskı, 121-190) içinde. Pegem Akademi.
- De Yong, O. (2008). Context-based chemical education: how to improve it? *Chemical Education International*, 8(1), 1-7.
- Demirel, Ö. (Ed.). (2005). *Eğitimde yeni yönelimler*. (2. Baskı). Pegem A Yayıncılık.

- Demirkan, Ö. (2019). *Yapılandırmacı yaklaşımda kullanılan bir yöntem: bağlaşıklık öğretimi*. Kriter Yayıncılık.
- Ekinçi, M. (2010). *Bağlam temelli öğretimi yönteminin lise 1. Sınıf öğrencilerine kimyasal bağlar konusunun öğretilmesine etkisi* (Tez No. 278060) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Elmas, R. (2012). *The effect of context based instruction on 9th grade students' understanding of cleaning materials topic and their attitude toward environment* (Tez No. 318941) [Doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ergün, E. C. (2018). *4. sınıf basit elektrik devreleri konusunun öğretiminde bağlam temelli öğretimi yönteminin öğrencilerin Fene yönelik tutumlarına, başarılarına ve bilgilerinin kalıcılığına etkisi* (Tez No. 488651) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- George, D. ve Mallery, M. (2003). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference 11.0 update* (4.bs.). Pearson.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal okuryazarlık*. Hiberlink Yayınevi.
- Green, S.B. and Salkind, N.J. (2005). *Using Spss for Windows and Macintosh: Analyzing and Understanding Data* (4th edition). New Jersey, Pearson Prentice Hall Press.
- Güneş Koç, R. S. (2013). *5E modeli ile desteklenen bağlam temelli yaklaşımın yedinci sınıf öğrencilerinin ışık ünitesindeki başarılarına, bilgilerinin kalıcılığına ve fen dersine karşı olan tutumlarına etkisi* (Tez No. 349031) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güvenç (2015). Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık. *EJER Congress Bildiri Özetleri Kitabı* (08-10 Haziran, Hacettepe Üniversitesi, Beytepe Kampüsü), s.371-372.
- Güvenç, H. (2017). Öğretim programlarımızda finansal okuryazarlık. *İlköğretim Online*, 16 (3), 935-948.
- Kara, F. (2016). *5. sınıf "maddenin değişimi" ünitesinde kullanılan bağlam temelli öğrenmenin öğrencilerin bilgilerinin günlük yaşamla ilişkilendirme düzeyleri, akademik başarıları ve fene yönelik tutumlarına etkisi* (Tez No. 419310) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mangala Gowri, P. ve Sahbanathul Missırıya, M.A. (2015). Context based learning: introducing newer learning approach in nursing. *International Journal of Pharma and Bio Sciences*, 6(4), 72-76.
- Organization for Economic Co-operation and Development (2020), PISA 2018 results are students smart about money? Volume IV. https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2018-results-volume-iv_48ebd1ba-en#page1.
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. Öztürk, C. (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi* (3.baskı, s. 01 -32) içinde. Pegem Akademi.
- Rose D.E. (2012) Context-Based Learning. Seel N.M. (eds) In *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_1872.
- Seefeldt, C., Castle. S. and Falconer. R. C. (2015). *Okul öncesi/ ilkököl çocukları için sosyal bilgiler öğretimi*. (Çev. Edi. S. Ç. Keskin). Nobel Yayınevi.
- Sönmez, V. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (6. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Stanisavljević, J. D., Pejčić, M. G & Stanisavljević, L. Ž. (2016). The application of context-based teaching in the realization of the program content "the decline of pollinators". *Journal of Subject Didactics*, 1(1), 51-63. <https://doi.org/10.5281/zenodo.55476>.
- Şensoy, Ö. ve Gökçe, B. (2017). Yaşam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarı ve motivasyonları üzerindeki etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 56, 37-52.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6. sınıf öğretim programı ve kılavuzu*, Ankara.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20BİLGİLER%20ÖĞRETİM%20PROGRAMI%20.pdf>.
- Tekbıyık, A. (2010). *Bağlam temelli yaklaşımla ortaöğretim 9. sınıf enerji ünitesine yönelik 5e modeline uygun ders materyallerinin geliştirilmesi* (Tez No.270703) [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tulum, G. (2019). *Fen bilimleri dersi ışık konusuna yönelik geliştirilen bağlam temelli materyalin akademik başarı üzerine etkisi* (Tez No. 584538) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Turan İçke, B. (2017). *Finansal okuryazarlık*. Beta Yayınevi.
- Uzun, F. (2013). *Bağlam temelli yaklaşıma dayalı genel fizik-I laboratuvar dersinin fen bilgisi öğretmen adaylarının başarılarına, bilimsel süreç becerilerine, motivasyonlarına ve hatırlamalarına etkisi* (Tez No. 372287) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ültay, E. (2014). *İtme, momentum ve çarpışmalar konusyla ilgili bağlam temelli öğrenme yaklaşımına dayalı açıklama destekli react stratejisine göre geliştirilen etkinliklerin etkisinin araştırılması* (Tez No.381081) [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldırım, B. (2018). Bağlam temelli öğrenmeye uygun olarak hazırlanmış STEM uygulamalarının etkilerinin incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 1-20. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunikkefd/issue/38134/381353>.
- Yıldırım, G. (2015). *İlkokul 4.sınıf fen ve teknoloji dersinde bağlam temelli öğrenme uygulamaları* (Tez No.395172) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ek- Örnek ders planı, etkinlik örnekleri ve öğrenci ürünleri

Haftalık Ders Planı

Dersin adı: Sosyal Bilgiler

Öğrenme alanı: Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Ünitenin adı: Üretiyorum, Tüketiyorum, Bilinçliyim

Sınıf: 6

Konu: Ülkemiz Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetleri

Kazanım: Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.

Süre: 30 + 30 + 30 dakika (3 ders saati)

Öğrenme ve öğretme yaklaşımı: Bağlam temelle öğrenme yaklaşımı

Beceri: Finansal Okuryazarlık

Öğrenme ve Öğretmen Süreçleri

1. Bölüm Giriş

Öncelikle, öğretmen 5. sınıfta “üretim, tüketim ve dağıtım” öğrenme alanında yaşadığı yerin ve çevrenin ekonomik faaliyetlerini; çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanın sosyal hayatına etkisini ve üretim, dağıtım ve tüketim ağını gördüklerini öğrencilere hatırlatır. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçmek için öğretmen, öğrencilere toprağın hangi ekonomik faaliyetlerde kullanıldığını sorar. Öğretmen, toprak, su, ormanların ekonomik faaliyetlere etkisini ve doğal kaynakların önemini derste işleneceğini ifade eder.

2. Bölüm Geliştirme

Öğretmen, toprağın ekonomik faaliyetlerde kullanımına yönelik içeriğe ve görsellere yer verir. Öğretmen, Türkiye’de birçok tarım ürünü yetiştirilebilmesinin sebebini sorarak sınıfta bir tartışma ortamı yaratır.

“Akşehir’de Zeytin Gününün Kutlanmasına” ilişkin etkinliğe geçilir. Etkinlikler ilgili sorulara geçilir. Öğretmen zeytinin kullanımına ilişkin görsellere ve içeriğe yer verir.

Öğretmen Akşehir’de zeytin günü kutlandığını ifade ederek, Şanlıurfa’da böyle bir gün kutlanmak istense hangi tarım ürününün seçileceği öğrencilere sorar.

İşbirliğine dayalı grup etkinliğine geçilir. Bu etkinlikte amaç Şanlıurfa için seçilen tarım ürününün tanıtımına yönelik her bir grubun afiş, katalog veya slogan gibi bir etkinlik hazırlayıp sınıfta sunmaları istenir.

Öğretmen, tarımsal verimliliği arttırmak için neler yapılabileceğini öğrencilere sorar ve Türkiye’de yetiştirilen belli başlı tarım ürünlerini öğrencilere tanıtarak tarım ürünlerinin Türkiye ekonomisi için önemine değinir.

“Elazığ’da Balık Bereketi” etkinliğine geçilir. Bu etkinlikle Elazığ’ın coğrafi yapısının Elazığ’ın balıkçılıkta ilerlemesinin üzerindeki rolü öğrencilere kavratılır.

Türkiye’de yapılan hayvancılığın ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisini içeren görsellere ve içeriğe yer verilir.

“Mucizevi Sığıla Yağı Ağaçlardan Böyle Elde Ediliyor?” adlı video öğrencilere izlettirilerek ormancılığın ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi anlatılır.

Tuz gölü etkinliği ile su kaynaklarının ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisi incelenir.

Öğretmen, hemen hemen bütün bakkallar ve marketlerde tuzun satıldığını vurgular. Tuzun temel bir ihtiyaç olduğu ifade edilir. Özellikle Şanlıurfa’da, yaz mevsiminin sonunda biber salçası üretiminde tuzun kullanıldığı vurgulanır. ***Buradan hareketle öğrencilere yapmış olduğu alış-verişlerinde ihtiyaçlarını mı yoksa isteklerini mi göz önünde bulundurdıklarına dair sınıfta bir tartışma ortamı oluşturulur.***

3. Bölüm Değerlendirme

Tarım, hayvancılık, su kaynakları ve ormanların ekonomik faaliyetlerle ilişkisine yönelik ölçme ve değerlendirme etkinliğine geçilir.

Örnek etkinlik

Akşehir'de Zeytin Günü Kutlandı

Türkiye'nin sofralık yeşil zeytin ve siyah zeytin üretiminin büyük bölümünün yapıldığı Manisa'nın Akhisar ilçesinde, bu yıl 8'inci kez Dünya Zeytin Günü kutlaması yapıldı. Akhisar Ticaret Borsası'nın ev sahipliğindeki 8'inci kez Dünya Zeytin Günü kutlamaları, dün Şehit Teğmen Tahir Ün Caddesi'nde düzenlenen 'zeytine minnet' yürüyüşüyle başladı. Akhisar Belediyesi Fuaye Salonu'nda zeytin ve zeytinyağıyla ilgili resim sergisi de açıldı. Kutlamaların bugünkü bölümü ise Akhisar-Sındırgı karayolu üzerindeki Taş Konak'ta yapıldı. Burada konuşma yapan Belediye Başkan Salih Hızlı, "Zeytinimizi dünya markası yapmak gibi bir iddiamız var. Bu iddiamızı gerçekleştirmek için elimizden geleni yapıyoruz. İnşallah dünya markası olacağız. Bu iddialı laf ama bunu gerçekleştirecek güce sahibiz" dedi. Akhisar Ziraat Odası Başkanı Ahmet Akbuğa da ilçede 17 bin zeytin üreticisi olduğuna dikkat çekti. Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi tarafından birkaç ay önce yapılan açıklamaya göre, sofralık zeytinde, Türkiye tüketiminin yüzde 35'ine karşılık gelen oranda ürün, Manisa'da üretiliyor. Etkinlikler kapsamında, televizyonda program yapan Hande Berktaş'ın yönettiği bir panel de düzenlendi.

Kaynak: <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/manisa/akhisar/akhisarda-dunya-zeytin-gunu-kutlandi-41030047>

Habere ilişkin sorular

Manisa hangi bölgemizde yer almaktadır? Haritadan gösteriniz.

Akşehir'de zeytin gününün kutlanmasının sebebi nedir?

Zeytinin tanıtımı için neler yapılmıştır?

Zeytinin kullanım alanları nelerdir?

Örnek öğrenci ürünleri

LÜTFEN SULARIMIZI BOŞA AKITMAYALIM

BÜTÇE HAZIRLAMA ETKİNLİĞİ

HAFTALIK GELİR

GELİR TANIMI	TUTAR (TL)
Harcık	8 TL
Kazanç	
Hediye	2 TL
Diğer	
Toplam Gelir	8

HAFTALIK GİDER

GİDER TANIMI	TUTAR (TL)
Yemtin	1
Mektat	3
Toplam Gider	4

(+) Toplam Gelir	8
(-) Toplam Gider	4
(=) Haftalık Tasarruf	4

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırmacılar verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiklerini beyan ederler.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Makalenin hazırlanmasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.